

ОЗАКОЊЕЊЕ СТАМБЕНИХ ОБЈЕКТА У РОМСКИМ ПОДСТАНДАРДНИМ НАСЕЉИМА У СРБИЈИ – АНАЛИЗА СТАЊА И ИЗАЗОВИ

РЕЗИМЕ

У раду су приказани резултати теренског истраживања које је обављено у 23 јединице локалне самоуправе у Србији у периоду од 5. фебруара до 12. априла 2019. године за потребе мапирања стања у области озакоњења објеката у ромским подстандардним насељима. Истраживање је обављено као део активности на Програму: "Подршка ЕУ инклузији Рома у Србији – оснаживање локалних заједница за инклузију Рома". Добијени резултати формулисани су на основу сазнања која су пружена од стране надлежних лица у локалним самоуправама која се баве темама озакоњења, урбанизма, друштвених делатности и инклузијом Рома. И поред различитих манифестација проблема у области озакоњења у различитим локалним самоуправама, препознат је значајан корпус истих проблема у ромским заједницама за које је неопходно њихово димензионисање и систематизовање. Након реализације наведених "припремних радњи" (у свакој локалној самоуправи засебно) могуће је одредити тип и карактер интервенција у области озакоњења и адекватно усмерити, како ресурсе и средства локалне самоуправе, тако и донаторска средства која ће се у наредном периоду усмерити ка Републици Србији у овој области.

Кључне речи: озакоњење, ромска подстандардна насеља, мере стамбене подршке, урбанизам

ABSTRACT:

Results of field research in 23 local self-governments (LSGs), conducted from February 5th until April 12th 2019, on legalization of housing units in Roma substandard settlements, have been presented in this article. Research was conducted as part of Programme "EU support for Roma inclusion – strengthening of local communities for Roma inclusion". Acquired results are based on information collected from local administration officials from the fields of legalization, urban planning, social affairs and Roma inclusion. Besides different aspects of problems that are related with legalization in LSGs, several similar problem aspects were recognized in Roma communities and LSGs for which scaling, and systematization are needed. After conduction of those "preparation activities" (in each LSG separately) it would be possible to determine type and character of intervention in the fields of legalization and focus funds and resources of LSGs and following donor community that would be appointed for this subject in near future in Republic of Serbia.

Key words: legalization, Roma substandard settlements, housing supporting measures, urban planning

УВОД

У периоду од 5. фебруара до 12. априла 2019. године за потребе мапирања стања у области озакоњења ромских подстандардних насеља у Србији, извршен је обилазак 23 јединице локалне самоуправе у Србији. Мапирање стања у овој области, део је програма "Подршка Европске уније инклузији Рома у Србији – оснаживање локалних заједница за инклузију Рома" (у даљем тексту Програм) који финансира Европска унија из средстава ИПА 2016, а који спроводи Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина Србије.

Мапирање стања у области озакоњења стамбених објеката у ромским подстандардним насељима извршено је са циљем процене стања у локалним самоуправама по питању расположивих: људских, материјалних и организационих ресурса, капацитета актера који се баве инклузијом Рома у области становања и ромске заједнице и њене анимираности да буде активни део процеса озакоњења.

Добијени резултати представљају основу за креирање мера подршке кроз Програм за 10 локалних самоуправа у области озакоњења стамбених објеката у ромским подстандардним насељима, и представљаће информациону основу и за друге сличне тематске програме који ће бити у могућности да на њиховој бази процењују карактер потенцијалних интервенција.

¹ Игор Мишчевић, дипл.пр.планер, дипл.географ, Стална конференција градова и општина, пројекат "Подршка ЕУ инклузији Рома – оснаживање локалних заједница за инклузију Рома"; е-mail: igor.miscevic@skgo.org

Рад је настао кроз пројекат Европске уније (ИПА 2016) као један од резултата Пројекта: "Подршка ЕУ инклузији Рома – оснаживање локалних заједница за инклузију Рома"; Садржај рада представља искључиви став Аутора и ни на који начин не одражава ставове Европске уније и Сталне конференције градова и општина – Савез градова и општина Србије

МЕТОДОЛОГИЈА

У складу са чињеницом да су постојећи подаци о бројности ромске популације несигурни (постоје значајне разлике у броју пописаних грађана, броја уписаних грађана ромске заједнице који су унети у посебне бирачке спискове локалних самоуправа те процена са терена људи који раде са заједницом), заузет је став да ће референтност података бити мерена кроз расположиве статистичке параметре и процене надлежних органа локалних самоуправа који се баве питањима озакоњења са једне стране као и проценама извршилаца локалних самоуправа који су директно ангажовани на терену у раду са ромском заједницом (чланови мобилних тимова за инклузију Рома, ромски кординатори и сл) са друге.

Формирање узорка локалних самоуправа које су мапирани, обављено је на бази одабира оних управа у којима постоји значајнији удео ромског становништва у укупном становништву са једне стране (према попису становништва из 2011.године), као и на основу степена развијености и географског положаја локалних самоуправа у Републици Србији са друге.

Такође, у складу са подељеним административним надлежностима, заузет је став да се градови Београд, Нови Сад и Ниш не мапирају иако је концентрација ромског становништва у њима значајна. У случају Београда направљен је изузетак те су мапирани једна градска (општина Звездара) и једна приградска општина (општина Младеновац) како би се направио увид у степен ингеренција и могућности деловања у анализираној области и у управама са подељеним надлежностима.

Основни метод који је коришћен приликом мапирања стања био је "дириговани разговор" који је допуњаван теренским обиласком оних ромских насеља која спадају у категорију условних за озакоњење у складу са одредбама одговарајућег Закона². Разговор је обављен са службеницима локалних самоуправа који су надлежни за послове озакоњења (начелници одељења за урбанизам, начелници одељења/служби за озакоњење и непосредним извршиоцима на пословима озакоњења) и лицима која се баве инклузијом Рома (ромски координатори, чланови општинских већа задужених за инклузију, чланови мобилних тимова за инклузију).

Разговор је био сегментиран на следеће теме:

- Организација процеса озакоњења у локалној самоуправи – стање и искуства
- Проблеми у процесу озакоњења (посебан фокус на управу и посебан фокус на заједницу)
- Локално тржиште за обављање послова у области озакоњења (геодетске услуге, израда пројекто-техничке документације, правне услуге)
- Анализа ромских подстандардних насеља и њихове подобности за озакоњење
- Анализа потенцијалних механизма подршке за унапређење процеса озакоњења стамбених објеката у ромским подстандардним насељима

За сваки разговор сачињене су белешке које су биле основ за сумирање резултата у каснијој фази анализе.

Теренски обилазак обављен је за она насеља у локалним самоуправама која су процењена кроз разговор као перспективна за озакоњење (У складу са Чланом 5, Закона о озакоњењу објеката, Службени гласник РС број 96/2015 и 83/2018). Фокус обиласка био је на генералној процени комуналне опремљености насеља, карактеру стамбених објеката (условни или не условни за озакоњење), као и процени условности терена на коме су насеља изграђена (клизишта, подводно земљиште и сл.).

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Анализа стања у области озакоњења указала је да локалне самоуправе подједнако перципирају одређен број тема од значаја док за неке постоје неслагања. Изјаве испитаника везане су како за сам процес озакоњења (као управни поступак) тако и за повезане елементе процеса (стицање својине над непокретности, урбанистичке предуслове и сл.). У наставку ћемо приказати добијена мишљења испитаника не улазећи у исправност наведених ставова:

- Подршка правне природе за управни поступак озакоњења није потребна; управе сматрају да је доношење решења о озакоњењу једноставан поступак и да је терет доказивања (стицања) права својине над непокретношћу обавеза странке у поступку те да се ту налази кључно "уско грло" када је решавање озакоњења стамбених објеката за ромску заједницу у питању

² Закон о озакоњењу објеката, Службени гласник РС број 96/2015 и 83/2018.

- Сходно различитим периодима када су архиве предмета за озакоњење формиране и допуњаване, одређеним управама је неопходна техничка подршка у сређивању истих; осим службеног завођења у евиденцију (број захтева и датум подношења) у малом броју случајева су додати додатни параметри за претрагу те је ограничена могућност одвајања захтева који су тематски слични; електронска евиденција захтева формирана је само у неколико управа.
- Управе нису мотивисане да покрећу поступке решавања имовинско правних питања са ромском заједницом за потребе озакоњења на земљишту у јавној својини; разлози леже у пратећим трошковима који иду на терет управе (постојање адекватних урбанистичких планова, препарцелација и њено спровођење кроз катастар непокретности) и трошковима који иду на терет ромске заједнице који су за њу углавном недостижни или тешко достижни;
- Стање по питању поднетих захтева за озакоњење стамбених објеката у ромским подстандардним насељима је различито од управе до управе али је генерални закључак да је веома мали проценат становника самоиницијативно поднео захтеве (до 5% укупне ромске заједнице у подстандардним насељима); Углавном је став управа да ће озакоњење у наведеним насељима бити могуће на основу покретања поступка по службеној дужности надлежних органа; постоји и један број управа у којима су плански ромска подстандардна насеља остала непописана када је поступак пописа нелегалних објеката био актуелан (уз неформално образложење да се није желело улазити у процес доношења решења за рушење), као и управа у којима је непланска градња настављена и након новембра 2015.године³.
- Један од честих проблема који је констатован је и непостојање плана препарцелације на земљишту како јавних тако и приватних титулара (одвајање јавног од осталог земљишта); као последица наведеног, у пракси се јављају и тешкоће за одређивање земљишта за редовну употребу објеката који су нелегално на њему изграђени што последично блокира процес озакоњења и његову финализацију док се наведени процес не спроведе; Описана ситуација је затечена у великом броју општина и број објеката ромске заједнице који се на њима налази мери се у хиљадама јединица.
- У ЈЛС са мање од 20.000 становника, одељења надлежна за послове озакоњења имају могућности и капацитета да појединачно разјашњавају нејасноће и усмеравају странке у процесу озакоњења; У ЈЛС са више од 20.000 становника, наведено није могуће и углавном су странке недовољно упознате са процедурама и корацима за остваривање својих права; ЈЛС са више од 20.000 становника су изразиле потребу за техничком асистенцијом која би била усмерена ка ромској заједници у процесу озакоњења док мање сматрају да могу саме да пружају адекватну подршку
- Један од најзначајнијих проблема који је констатован током разговора у управама је анимирање ромске заједнице да буде активна у процесу озакоњења; пасивност је резултат како материјалног статуса већине припадника ромске заједнице, тако и комплексности, неразумевања и дуготрајности процеса; са друге стране на бази мишљења ромских координатора и других лица која се баве инклузијом Рома, ромска заједница је заинтересована за озакоњење али јој је неопходна асистенција и креирање механизма којима би се активније могла укључити у наведене процесе; Ромска заједница у највећем делу због неразумевања процеса сматра да не треба да сноси трошкове процеса озакоњења као ни трошкове стицање права на земљишту које је власништво јавних титулара а фактички је у режиму њиховог коришћења.
- Најчешћи имовински проблеми који се срећу код ромске заједнице а везани су за процес озакоњења су: постојање више власника на једној катастарској парцели, неспроведеност уговора о купопродаји непокретности у катастру непокретности, недостатак доказа о стеченом праву на имовини, нерешене оставинске расправе, изграђеност објеката на туђем земљишту (приватних и јавних титулара) и сл.
- Наглашена је спорост у решавању имовинско-правних питања са јавним (државним) титуларима; Наведена констатација важи како за ромску заједницу тако и за све друге који се налазе у поступку са наведеним органима.
- У ЈЛС са мање од 20.000 становника (посебно неразвијеним), ограничење у процесу озакоњења је и мали број геодетских радњи које пружају услуге за потребе озакоњења објеката. У више управа констатован је само по 1 правни субјект који ради на наведеним пословима.

³ У наведеном месецу извршено је сателитско снимање свих насеља у Републици Србији и сви објекти који нису видљиви на наведеном снимку нису у могућности да буду озакоњени

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРОЦЕНУ СТАЊА У ОБЛАСТИ ОЗАКОЊЕЊА

На бази добијених информација од испитаника у локалним самоуправама креиран је сет критеријума на основу којих је вредновано постојеће стање у одабраним локалним самоуправама у области озакоњења објеката за ромску заједницу:

А) Број захтева за озакоњење

Захтеви за озакоњење (у ранијим законским решењима коришћен је термин "легализација") су подношени од 2003. године у складу са важећим законским решењима. Финални рок за подношење наведених захтева по последњем акту био је 1. март 2017. године. Током разговора, од локалних самоуправа тражена је процена броја свих захтева који су поднети од стране странака у том периоду, збирно са бројем захтева који су покренути по службеној дужности. Такође, овом броју су у неким локалним самоуправама (углавном оним преко 50.000 становника) додати и процењени бројеви пописаних нелегалних објеката као и нелегалних стамбених објеката који нису пописани у року (најчешће због недостатка пописивача). У случајевима недостатка података узимане су процене људи који су директно ангажовани на пословима озакоњења као и од стране њихових непосредних руководилаца.

Б) Број захтева за озакоњење објеката ромске заједнице

Наведени податак није директно могуће добити пошто се оваква евиденција засебно не води. Кроз разговор са представницима локалних самоуправа заузет је став да се у просеку од 3 до 5% укупних захтева (критеријум А) може сматрати одговарајућим за ромску заједницу. Овај проценат коригован је у оним локалним самоуправама у којима су имали прецизније податке.

В) Број становника ромске националности према попису 2011.године

Иако је наведени податак недовољно тачан у односу на тренутну процену стања на терену коју су изнела лица која раде директно са ромском заједницом (њихове процене су углавном за 50% до 300% веће), узет је као референтан приликом анализе са другим вредностима. Проблеми око утврђивања бројности ромске популације су везани за: одбијање дела популације да се изјасни као ромска, велику миграторност (унутардржавну и међудржавну), непостојање личних докумената, сталне адресе становања и сл.

Г) Постојање мобилног тима за инклузију Рома

Мобилни тимови су радна тела формирана од стране скупштине локалне самоуправе или већа, која имају задатак у јачању сарадње између службеника у локалним самоуправама по питању рада на инклузији Рома. Чланови мобилног тима пружају заједничку и координисану подршку и помоћ појединцима и породицама. Чланови овог тима су најчешће: координатор за ромска питања, педагошки асистент, представник центра за социјални рад, здравствени медијатор и представник филијале националне службе за запошљавање. Велики потенцијал мобилних тимова налази се у могућности мапирања услова становања директно на терену са ромском заједницом и креирању најподеснијих механизма / приступа за њихову имплементацију (укључујући и мере за унапређење процеса озакоњења).

Д) Број подстандардних ромских насеља

У оквиру пројекта "Овде смо заједно – Европска подршка за инклузију Рома", мисија ОЕБС-а у Србији је у септембру 2014. године ангажовала Сталну конференцију градова и општина за "Мапирање подстандардних ромских насеља у Географском информационом систему (ГИС)". Основни циљ је био да се креира концепт ГИС базе података, дефинише адекватна методологија прикупљања података и прикупе подаци о подстандардним ромским насељима. Као резултат наведене активности, у Србији су мапирана 583 подстандардна ромска насеља.

Вредности за критеријуме: А, Б, В и Д, представљају полазне показатеље стања у области озакоњења када је ромска заједница у питању. Са друге стране вредност за критеријум Г усмерена је на постојање механизма за имплементацију мера подршке на терену када је инклузија Рома у питању (у којој је унапређење услова становања једна од централних тема).

На бази наведених критеријума, извршена је валоризација стања у 23 локалне самоуправе (Прилог 1) и извршено је њихово рангирање (Прилог 2). У наставку наводимо преглед појединачних критеријума и њихових вредности за анализирани локалне самоуправе:

А) Број захтева за озакоњење

Табела 1:

Ранг	0 - 5.000	5.001 - 10.000	10.001 - 20.000	више од 20.000
Бр.бодова	1	2	3	4
	Беочин	Пећинци	Врњачка бања	Сомбор
	Владичин Хан	Кучево	Пожаревац	Звездара
	Куршумлија	Лебане	Параћин	Лесковац
	Бела Паланка	Алексинач	Пирот	Крагујевац
	Оџаци	Младеновац	Лозница	Вршац
	Апатин			
	Сурдулица			
	Доњевац			

Б) Број захтева за озакоњење објеката ромске заједнице

Табела 2:

Ранг	0 - 250	251 - 500	501 - 1000	више од 1.000
Бр.бодова	1	3	5	10
	Врњачка Бања	Кучево	Сомбор	Лесковац
	Пећинци	Лебане	Младеновац	Крагујевац
	Беочин	Апатин	Пожаревац	Пирот
	Доњевац	Сурдулица	Звездара	Вршац
	Оџаци	Владичин Хан	Параћин	
	Лозница	Алексинач		
		Куршумлија		
		Бела Паланка		

В) Број становника ромске националности према попису 2011.године

Табела 3:

Ранг	0 - 500	501 - 1.000	1001 - 2000	више од 2.000
Бр.бодова	1	3	5	10
	Врњачка Бања	Апатин	Пећинци	Сурдулица
	Кучево	Параћин	Беочин	Пожаревац
	Куршумлија	Лозница ⁴	Лебане	Лесковац
			Сомбор	Пирот
			Владичин Хан	
			Алексинач	
			Младеновац	
			Звездара	
			Доњевац	
			Крагујевац ⁵	
			Бела Паланка	
			Вршац	
			Оџаци	

Г) Постојање мобилног тима за инклузију Рома

Табела 4:

Мобилни тим	Постоји	Не постоји
Бр.бодова	1	0
	Младеновац	Врњачка Бања
	Пожаревац	Кучево
	Звездара	Апатин
	Доњевац	Куршумлија
	Лесковац	
	Крагујевац	
	Параћин	
	Бела Паланка	

⁴ Бројност ромске популације према процени сарадника за инклузију из Града Лознице је минимум два пута већа у односу на званичне податке пописа становништва из 2011.

⁵ Бројност ромске популације у Граду Крагујевцу према процени ромског координатора је минимум 3 пута већа у односу на званичне податке пописа становништва из 2011.године

	Пирот	
	Вршац	
	Оџаци	
	Пећинци	
	Беоцин	
	Лебане	
	Сомбор	
	Сурдулица	
	Владичин Хан	
	Алексинац	
	Лозница	

Д) Број подстандардних ромских насеља

Табела 5:

Ранг	1	2	3	4 и више
Бр.бодова	1	2	3	4
	Сомбор	Апатин	Врњачка Бања	Пећинци
	Пирот	Оџаци	Сурдулица	Кучево
			Алексинац	Лебане
			Куршумлија	Владичин Хан
			Бела Паланка	Младеновац
				Пожаревац
				Звездара
				Дољевац
				Лесковац
				Крагујевац
				Параћин
				Вршац
				Лозница

* Беоцин ⁶

МОГУЋЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И ИЗАЗОВИ

Озакоњење у ромским подстандардним насељима је као процес дефинисано са једне стране капацитетима управе и адекватним формалним предусловима (постојањем урбанистичке документације, ажурног катастра и сл) а са друге капацитетом заједнице тј. њеним могућностима да буду активан учесник процеса кроз партиципацију у делу трошкова за правне, урбанистичке, техничке и друге сегменте. Унапређење стања у наведеној области могуће је само дуалним приступом тј. креирањем механизма који ће помоћи локалним управама у оним сегментима у којима им је то заиста неопходно са једне стране, а са друге ромској заједници тј. оном њеном делу за који је процес озакоњења могуће довести до успешног завршетка.

У складу са наведеним, предлог интервенција којима би се могло значајније утицати на унапређење процеса озакоњења стамбених објеката у ромским подстандардним насељима, могле би се структурирати на следећи начин:

Предлог интервенција за унапређење процеса озакоњења објеката у ромским подстандардним насељима

Табела 6:

Сегмент процеса озакоњења ⁷	Предлог интервенције / асистенције	
	Локалне самоуправе	Ромска заједница
Утврђивање претходних услова <i>(издвојене су радње које су условне за</i>	- Покретање поступка озакоњења по службеној дужности (омасовљавање процеса сходно малом броју поднетих захтева) - Израда пројеката парцелације и препарцелације (одвајање јавног и	- Иницирање (заговарање) покретања поступка за озакоњење по службеној дужности - Подношење индивидуалних захтева за одређивање земљишта

⁶ Општина Беоцин се током пописа подстандардних насеља 2014. године изјаснила да их не поседује

⁷ Закон о озакоњењу објеката, Службени гласник РС број 96/2015 и 83/2018.

<i>разматрање претходних услова)</i>	осталог земљишта) и спровођење кроз катастар непокретности	за редовну употребу / спровођење кроз катастар непокретности
Утврђивање врсте права на непокретности	- Фацилитација ромске заједнице – мапирање правно имовинских проблема (груписање проблема) - Заступање локалних самоуправа код државних титулара у правно-имовинским споровима - Лицитација / непосредна погодба земљишта за редовну употребу - Израда модела уговора са власницима/корисницима на земљишту за редовну употребу - Обуке за запослене у одељењу за имовинско-правне послове (приказ добрих пракси – међусобни трансфер знања и искустава између ЈЛС)	- Откуп земљишта / земљишта за редовну употребу од јавних титулара - Медијација за решавање имовинских питања (формирање мобилног правног тима, креирање СОС линије за правна питања на ромском и српском језику) - Исходовање основне и пратеће документације / координација са надлежним органима - Континуирано промовисање важности процеса озакоњења (израда брошура на ромском и српском језику)
Извештај о затеченом стању објекта	- Израда Извештаја за угрожене грађане (неопходна израда социјалне карте) од стране локалних јавних предузећа или ангажованих привредних субјеката кроз мере социјалне стамбене подршке	- Стручни менторинг и медијација између обрађивача пројектно-техничке документације / наручиоца послова / заједнице (креирање "једног шалтера" за озакоњење у ромским заједницама – ван седишта ЈЛС)
Таксе	- Израда социјалне карте за мере стамбене подршке (за све грађане – прва фаза израда за ромска подстандардна насеља) - Креирање модела за субвенционисање такси за озакоњење / пореза на имовину за угрожене друштвене групе	- Посредовање у комуникацији са надлежним органима (Центар за социјални рад, пореска управа и сл.)

Сходно недовољној информационој основи о бројности и структури захтева за озакоњење објеката везаних за ромску заједницу, у наредном периоду је неопходно успоставити прецизнији оквир за мерење интервенција у области озакоњења. Пошто је у питању вишестепени процес, неопходно је успоставити систем додатних индикатора како би се могли груписати процеси у одређеним фазама, те осмислити адекватни механизми за њихово унапређење. Предлог додатних индикатора за тему озакоњења објеката у ромским подстандардним насељима могао би да буде следећи:

- Број поднетих захтева за озакоњење у евиденцији локалне управе
- Број захтева за озакоњење покренутих по службеној дужности
- Број нових / допуњених захтева за озакоњење са решеним имовинско-правним статусом
- Број нових / допуњених захтева са решеном имовином и извештајем о постојећем објекту
- Број решених захтева уписаних у катастар непокретности (озакоњених објеката)
- Број донетих одбијених решења за озакоњење

ЗАКЉУЧАК

Имајући у виду констатовано стање на терену по питању озакоњења стамбених објеката у ромским подстандардним насељима, **припремне активности** које је неопходно спровести како би се осмислио системски механизам подршке за локалне заједнице и унапредило стање у наведеној области, биле би следеће:

- Финализовање пописа нелегалних објеката у ромским подстандардним насељима (где није завршен процес) од стране ЈЛС
- Израда социјалних карти за ромска подстандардна насеља
- Покретање захтева за озакоњење по службеној дужности за стамбене објекте у ромској заједници за које није поднет захтев за озакоњење
- Формирање базе захтева / предмета у локалној самоуправи за озакоњење објеката у ромској заједници и индикатора за праћење процеса

- Груписање захтева/ предмета за озакоњење у односу на степен финализације административне процедуре (комплетираност предмета неопходним документима)
- Груписање захтева / предмета за озакоњење у односу на карактер имовинско правних проблема који су препрека за позитивно решавање предмета
- Груписање захтева за озакоњење у односу на карактер проблема везаних за претходне услове

Тек након испуњења наведених припремних радњи, и димензионисања и структурирања проблема озакоњења стамбених објеката у ромским подстандардним насељима, могуће је креирати институционални механизам подршке који би могао да се усмери на решавање основних проблема у области озакоњења:

- Подршка у решавању претходних услова (у смислу Закона о озакоњењу)
- Решавање имовинско-правних питања
- Израда Елабората за озакоњење
- Финансирање таксе за озакоњење
- Анимирање и оснаживање ромске заједнице да буде активна страна у процесу

Извори:

1. <http://www.inkluzijaroma.stat.gov.rs/en/mobile-teams>
2. http://www.ljudskaprava.gov.rs/sites/default/files/dokument_file/osnovne_karakteristike_podstandardnih_romskih_naselja_u_srbiji.pdf
3. Закон о озакоњењу објеката, Службени гласник РС број 96/2015 и 83/2018.
4. Интерни материјали Програма "Подршка ЕУ инклузији Рома у Србији – оснаживање локалних заједница за инклузију Рома" – Стална конференција градова и општина, Београд, април 2019.

Прилог 1: Упоредни приказ вредности критеријума у области озакоњења објеката у подстандардним ромским насељима у анализираним локалним самоуправама у Србији

Р.бр.	Назив ЈЛС	Обављен састанак са надлежним лицима	(А) Број захтева за озакоњење (процена)	(Б) Број захтева за озакоњење објеката ромске заједнице (процена)	(В) Број становника ромске националности према попису 2011.	Процент Рома у укупном становништву јединице локалне самоуправе	(Г) Постојање мобилног тима за инклузију	(Д) Број подстандардних Ромских насеља
1	Врњачка Бања	05. феб	13.000	150	334	1,2	не	3
2	Пећинци	12. феб	6.000	150	1008	5,1	да	5
3	Кучево	14. феб	8.000	400	39 ⁸	0,2	не	10
4	Беочин	18. феб	2.000	200	1422	9,0	да	/
5	Лебане	19. феб	6.400	400	1251	5,7	да	11
6	Апатин	05. мар	5.000	400	654	2,3	не	2
7	Сомбор	05. мар	28.000	700	1015	1,2	да	1
8	Сурдулица	06. мар	5.000	500	2631	12,9	да	3
9	Владичин Хан	06. мар	4.000	400	1503	7,0	да	4
10	Алексинач	07. мар	9.000	500	1937	3,7	да	3
11	Куршумлија	14. мар	4.500	300	339	1,7	не	3
12	Младеновац	15. мар	5.650	600	1022	1,9	да	5
13	Пожаревац	15. мар	18.000	1000	3868	2,0	да	5
14	Звездара	20. мар	28.000	700	1644	1,1	да	4
15	Дољевац	21. мар	5.000	200	1218	6,7	да	11
16	Лесковац	21. мар	60.000	>3.000	7700	5,3	да	14
17	Крагујевац	27. мар	>50.000	>3.000	1482	0,2	да	7
18	Параћин	27. мар	15.000	500-600	853	1,6	да	6
19	Бела Паланка	28. мар	2.650	300-400	1418	11,7	да	3
20	Пирот	28. мар	13.000	1.000	2576	4,4	да	1
21	Вршац	29. мар	32.000	2.000	1368	2,7	да	11
22	Озаци	04. апр	3.500	200	1035	3,4	да	2
23	Лозница	12. апр	20.000	200	761	1,0	да	5

⁸ У источној Србији (регија у којој се налази и општина Кучево) значајан број Рома се изјашњавају као припадници влашке националне мањине; слична ситуација је и у Граду Лозници где се према процени локалних сарадника за инклузију Рома између 10 и 20% припадника ромске заједнице изјашњава припадницима бошњачке националне заједнице

Прилог 2:

Рангирање анализираних локалних самоуправа на основу одабраних индикатора стања у области озакоњења објеката у подстандардним ромским насељима

Р.бр.	Назив ЈЛС	Број захтева за озакоњење (процена)	Број захтева за озакоњење објеката ромске заједнице (процена)	Број становника ромске националности према попису 2011.	Постојање мобилног тима за инклузију	Број подстандардних ромских насеља	Укупно	Ранг листа
1	Лесковац	4	10	10	1	4	29	1
2	Пирот	3	10	10	1	1	25	2
3	Крагујевац	4	10	5	1	4	24	3
4	Вршац	4	10	5	1	4	24	3
5	Пожаревац	3	5	10	1	4	23	5
6	Звездара	4	5	5	1	4	19	6
7	Сурдулица	1	3	10	1	3	18	7
8	Младеновац	2	5	5	1	4	17	8
9	Сомбор	4	5	5	1	1	16	9
10	Параћин	3	5	3	1	4	16	9
11	Лебане	2	3	5	1	4	15	11
12	Алексинац	2	3	5	1	3	14	12
13	Владичин Хан	1	3	5	1	4	14	12
14	Пећинци	2	1	5	1	4	13	14
15	Бела Паланка	1	3	5	1	3	13	14
16	Дољевац	1	1	5	1	4	12	16
17	Лозница	3	1	3	1	4	12	16
18	Кучево	2	3	1	0	4	10	18
19	Оџаци	1	1	5	1	2	10	18
20	Апатин	1	3	3	0	2	9	20
21	Врњачка Бања	3	1	1	0	3	8	21
22	Беоцин	1	1	5	1	/	8	21
23	Куршумлија	1	3	1	0	3	8	21

